

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

7-maxsus
son (5-jild)

2025

SCIENCEPROBLEMS.UZ

**IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING
DOLZARB MUAMMOLARI**

№ 5/7 (5) – 2025

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2025

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent;

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori;

Xolikulov Axmadjon Boymahmatovich – tarix fanlari doktori;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent;

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b.;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari doktori (DSc), Professor.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b.;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD);

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Normatov Bekzod Akrom o'g'li — yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD);

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasi mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD).

22.00.00- SOTSILOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po'latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo'tayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro'yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo'yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

07.00.00 – TARIX FANLARI

Izzatullayev Bobirjon Izzatullayevich

XALQARO MUNOSABATLARDA RAQAMLI DIPLOMATIYANI TADQIQ ETISHNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	10-14
---	-------

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

Mannopova Elzara Toraxanovna

HR TRANSFORMATION: COMPARATIVE ANALYSIS OF DEVELOPED AND DEVELOPING ECONOMIES CANADA AND UZBEKISTAN	15-21
--	-------

Загребельская Милена Владимировна

РАЗВИТИЕ ПРЕДИКТИВНОГО ПЛАНИРОВАНИЯ В СИСТЕМЕ МАТЕРИАЛЬНО- ТЕХНИЧЕСКОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ НЕФТЕГАЗОВОГО КОМПЛЕКСА: ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ, АДАПТИВНЫЕ И ЦИФРОВЫЕ ДРАЙВЕРЫ УСТОЙЧИВОСТИ	22-31
--	-------

Dr. Abror Kucharov and Dr. Jyoti Meshram

SECTORAL ANALYSIS OF INDIAN INVESTMENT IN UZBEKISTAN	32-42
--	-------

Суюнова Зухра

РОЛЬ И ЗНАЧЕНИЕ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА И АУДИТА ОСНОВНЫХ СРЕДСТВ В КОРПОРАТИВНОМ УПРАВЛЕНИИ	43-49
--	-------

Суюнова Фотима, Суюнова Саодат

ТУРИСТИЧЕСКИЙ ПОТЕНЦИАЛ УЗБЕКИСТАНА: ТРЕНДЫ, ВЫЗОВЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ	50-62
--	-------

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

Xudoyqulov Yo'lchi Azamqulovich

HARBIY TADQIQOTCHI FAOLIYATIDA FANLARARO YONDASHUVLARDAN FOYDALANISH ZARURATI	63-69
--	-------

Majitov Maxmud

G'ARB FALSAFASIDA SHAXS HAQIDAGI FALSAFIY FIKRLAR TADQIQI	70-76
---	-------

Latipov Sardor Shavkatovich

JAMIYATDA KORRUPSIYAGA QARSHI KURASHISHNING IJTIMOIIY ASOSLARI VA AMALGA OSHIRISH SHAKLLARI	77-81
--	-------

Ibraximova Dilorom Saloydinovna

HUQUQSHUNOS AXLOQIIY MADANIYATINI SHAKLLANTIRISHNING IJTIMOIIY ZARURIYATI	82-87
--	-------

Xolmirzaev Nodirjon Nizomjonovich

JADID MAKTABLARINING O'QITISH TIZIMI VA PEDAGOGIK MEROSI	88-91
--	-------

Muslimov Sherzod Akbarovich

ZAHIRIDDIN MUHAMMAD BOBURNING "BOBURNOMA" ASARIDA INSON VA OILA MUAMMOSI	92-96
---	-------

<i>Jantayev Maksud Ibragimovich</i> AL-XORAZMIYNING ILMIY TADQIQOT HAQIDAGI QARASHLARINING DOLZARBLIGI VA AHAMIYATI	97-101
---	--------

<i>Qosnazarova Palzada</i> TURKISTONDA JADIDCHILIK HARAKATI VA TA'LIM-TARBIYA, ADABIYOT MASALALARINING IJTIMOIIY-FALSAFIY ASOSLARI	102-106
--	---------

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI

<i>Xasanova Sohibjamol Soatmurod qizi</i> TILNING KOGNITIV FUNKSIYASI VA AXLOQIY-BAHOLASH (YAXSHILIK/YOMONLIK) KATEGORIYALARINING KONSEPTUAL SHAKLLANISHI	107-110
---	---------

<i>Burxonova Go'yo'xon G'ulomovna</i> TIBBIYOT OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA LOTIN TILI VA TIBBIY TERMINOLOGIIYANI SAMARALI O'QITISH USHLUBLARI	111-115
--	---------

<i>Raxmonova Dildora Mirzakarimovna</i> JADID ADIBI – TO'LAGAN XO'JAMYOROV (TAVALLO) BADIY PUBLITSISTIKASINING TIL VA USHLUBI TAHLILI	116-122
---	---------

<i>Yuldasheva Ruxshona Rustamjon qizi</i> INGLIZ TILIDAGI OTLI KOLLOKATSIYALARNING LISONIY MODELLARI VA ULARNING O'ZBEK TILIGA TARJIMA JARAYONIDAGI ADEKVATLIK MUAMMOLARI	123-126
--	---------

<i>Xolmurotova Gulnora</i> ERKIN A'ZAMNING "OTOYINING TUG'ILGAN YILI" QISSASIDA USTOZ OBRAZI BADIY TALQINI	127-132
--	---------

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

<i>Kadirova Moxigul Xamitovna</i> SURISHTIRUVNI TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI	133-138
---	---------

<i>Xidoyatov Baxtiyar Batirovich</i> O'ZBEKISTON JINOYAT PROTSESSIDA SUDGA QADAR ISH YURITISHNING RIVOJLANISH TARIXI	139-147
--	---------

<i>Давронов Атобек Равшанович</i> УЧАСТИЕ СПЕЦИАЛИСТА В ОБЛАСТИ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В СЛЕДСТВЕННЫХ ДЕЙСТВИЯХ ПО УГОЛОВНЫМ ДЕЛАМ	148-155
---	---------

<i>Alishayev Sobir Tursunboyevich</i> JINOYAT ISHLARI BO'YICHA SUDLOVGA TEGISHLILIKNI ANIQ BELGILASHNING HUQUQIY VA AMALIY AHAMIYATI	156-161
--	---------

<i>Mamatmurodov Farrux</i> THE UNIQUENESS OF THE SUKUK FINANCIAL INSTRUMENT. THEORETICAL ANALYSIS OF THE UNIQUE SIMILARITIES AND DIFFERENCES BETWEEN SUKUK AND BONDS	162-168
---	---------

<i>Худайбергенов Бахрам, Эгамбердиев Ферузбек</i> ПОДАЧА ЖАЛОБ И РАССМОТРЕНИЕ ИХ СЛЕДСТВЕННЫМ СУДЬЕЙ НА ДОСУДЕБНОЙ СТАДИИ УГОЛОВНОГО ПРОЦЕССА	169-180
---	---------

<i>Хайдарова Хилола Анваровна</i> ЮРИДИЧЕСКАЯ ПРИРОДА ЗАВЕЩАНИЯ КАК ОСНОВНОГО СПОСОБА РАСПОРЯЖЕНИЯ НАСЛЕДСТВЕННЫМИ ПРАВАМИ	181-186
<i>Normatov Ermatat</i> SHAHAR AHOLISINING ATROF-MUHITNI MUHOFAZA QILISHDAGI HUQUQLARI VA MAJBURIYATLARI	187-196
<i>Abdurasulova Xadichaxon Ravshanbek qizi</i> MEHNAT QONUNCHILIGINI BUZISH BILAN BOG'LIQ JINOYAT QONUNI NORMALARINING RIVOJLANISH TARIXI	197-205
<i>Xazratov Mexriddin Faxriddin o'g'li</i> THE CONCEPT OF DIGITAL SERVICES AS AN OBJECT OF CIVIL LAW RELATIONS	206-210
<i>Mamataliyeva Shahnoza Xushmamat qizi</i> ISHNI SUDGA QADAR YURITISH BOSQICHIDA JINOYAT PROTSESSI ISHTIROKCHILARINING XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	211-218
<i>Abduazizov Doniyor Baxtiyor o'g'li</i> USTUN MUZOKARA KUCHI VA UNING SUISTE'MOLLIK SHAKLLARI: GERMANIYA, YAPONIYA VA JANUBIY KOREYA AMALIYOTINING QIYOSIY TAHLILI	219-228
<i>Uralov Sarbon Sardorovich</i> AXBOROT TEXNOLOGIYALARI ORQALI SODIR ETILAYOTGAN FIRIBGARLIK JINOYATLARI TAHLILI	229-236
<i>Abdurashidov Abdurauf Abdurashidovich</i> VOYAGA YETMAGANLAR TOMONIDAN SODIR ETILGAN BEZORILIK JINOYATLARINING XUSUSIYATLARI	237-243
13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI	
<i>Rashidov Anvarjon Sharipovich</i> BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINFI O'QITUVCHILARI METODIKASIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING INNOVATSION YONDASHUVLARI	244-248
<i>Maydonova Sabokat Sadulloyevna</i> O'QUVCHILARNING KITOBXONLIKKA BO'LGAN QIZIQISHINI OSHIRISHDA OILA VA MAKTAB O'RTASIDAGI HAMKORLIKNING INNOVATSION USULLARI	249-253
<i>Jo'rayeva Zarifa Oltinboy qizi</i> JISMONIY TARBIYA DARSLARINI TASHKIL ETISHDA DAM OLISH DAQIQALARI VA PAUZALARI	254-259
<i>Kulidjanova Yulduzxon Inomjon qizi</i> AKADEMIK LITSEYLARDA ZAMONAVIY RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR IMKONIYATLARIDAN FOYDALANISH ("INFORMATIKA VA AXBOROT TEXNOLOGIYALARI" FANI MISOLIDA)	260-267
<i>Нажметдинова Наргиза Сайфетдиновна</i> ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ГОТОВНОСТЬ К ЭПОХЕ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА: АНАЛИЗ КОМПЕТЕНЦИЙ УЧИТЕЛЕЙ ИНФОРМАТИКИ И ПЕРСПЕКТИВЫ ИХ РАЗВИТИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ	268-277
<i>Haqberdiyev Baxtiyor, Ismog'ilova Madinabonu, Ro'ziqulova E'zoza</i> INTERYER DIZAYNIDA RANGLAR PSIXOLOGIYASI	278-282

Kutliyeva Feruzaxon Yusupovna

BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINFI O'QITUVCHILARI KOMPETENTLIGINI

TAKOMILLASHTIRISH BO'YICHA ILG'OR XORIJIY TAJRIBA TAHLILI 283-289

Received: 4 August 2025
Accepted: 10 August 2025
Published: 30 August 2025

Article / Original Paper

PHILOSOPHICAL STUDY OF VIEWS ON THE PERSON IN WESTERN PHILOSOPHY

Majitov Maxmud

First Vice-Rector for Youth Affairs and Spiritual-Educational Work of Termez State University of Engineering and Agrotechnology,
Doctor of Philosophy in Philosophy (PhD), Associate Professor

Abstract. This article analyzes the historical and philosophical development of ideas about the concept of the person in Western philosophy. It explores various approaches of philosophical schools and thinkers to issues such as the essence of the individual, freedom, consciousness, and the relationship with society — from ancient times to contemporary Western thought. Special attention is given to existentialism, personalism, and perspectives within classical and post-classical philosophy.

Keywords: Western philosophy, person, freedom, consciousness, existentialism, personalism, society, philosophical thought.

G'ARB FALSAFASIDA SHAXS HAQIDAGI FALSAFIY FIKRLAR TADQIQI

Majitov Maxmud

Termiz davlat muhandislik va agrotexnologiyalar universiteti yoshlar masalalari, ma'naviy-ma'rifiy ishlar bo'yicha birinchi prorektori,
Falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori(PhD), dotsent
E-mail: mazhitov1981@inbox.ru

Annotatsiya. Mazkur maqolada G'arb falsafasida shaxs tushunchasiga doir qarashlarning tarixiy-falsafiy taraqqiyoti tahlil qilinadi. Antik davrdan to zamonaviy g'arb falsafasigacha bo'lgan davrda shaxsning mohiyati, erkinligi, ong va jamiyat bilan aloqasi kabi masalalarga turli falsafiy maktab va mutafakkirlar tomonidan berilgan yondashuvlar ilmiy jihatdan yoritilgan. Maqolada ayniqsa, ekzistensializm, personalizm, klassik va post-klassik falsafa doirasidagi qarashlarga alohida e'tibor qaratilgan.

Kalit so'zlar: G'arb falsafasi, shaxs, erkinlik, ong, ekzistensializm, personalizm, jamiyat, falsafiy tafakkur.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V5SI7Y2025N08>

Kirish. Inson borlig'i bilan bog'liq falsafiy muammolar asrlar davomida mutafakkirlar, olimu-fuzalolarning diqqat markazida bo'lib kelgani bizga ma'lum. Bu muammolar turkumida uning ijtimoiy mohiyatiga doir masalalar alohida o'rin tutgan. Shu munosabat bilan falsafa tarixida inson va jamiyatning o'zaro aloqadorligi, ular o'rtasidagi munosabatlar, insonning jamiyatdagi o'rni haqidagi turli g'oyalar ilgari surib kelindi. Ilmiy mulohazalar falsafiy antropologiyani shaxs haqidagi nazariy bilimlar bilan boyitdi. Biroq o'tgan asrning ikkinchi yarmi va yangi asrning boshlarida kishilik jamiyatida yuz bergan tub o'zgarishlar, xususan ijtimoiy taraqqiyotning ijtimoiy va salbiy jihatlari, fan va texnika rivoji, inson intellektual salohiyatining yuksalishi shaxs muammosiga e'tiborni yanada kuchaytirmoqda.

Shaxs muammosi ijtimoiy-gumanitar fanlar tizimida eng dolzarb muammo sifatida falsafiy tafakkurning doimiy diqqat markazida bo'lib kelgan. Ijtimoiy taraqqiyotdagi jiddiy o'zgarishlar va unga ta'sir qiluvchi ijobiy va salbiy tendensiyalar ta'sirida "shaxs" har bir tarixiy davrning e'tiboridagi o'ziga xos muammo bo'lgan. Bu o'z navbatida insonshunoslikda shaxs muammosini ijtimoiy taraqqiyot subyekti va obyekti sifatida ijtimoiy-falsafiy, diniy-psixologik jihatdan tadqiq etuvchi falsafiy ta'limot va yo'nalishlarning shakllanishiga asos bo'ldi. Shunday ekan, dastlab, "shaxs" tushuncha va unga yondosh tushunchalar bilan qiyosiy tahliliga e'tibor qaratsak maqsadga muvofiq bo'lar edi.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya. Yevropa tillarida mazkur tushunchaning muqobili sifatida lotincha "persona" so'zidan olingan person (ingl.), die Person (nem.), personne (frans.), persona (ital.) so'zlari ishlatiladi. Lotin tilida bu so'z kishilar turli marosimlar chog'ida taqadigan niqobni anglatgan. Keyinchalik esa teatr aktyorlarining biror rol ijrosi davomida ishlatgan niqobi ham shunday atala boshlandi.[1] Shu tarzda Yevropa tillarida insonning o'ziga xosligini, uni boshqalardan ajratib turgan xislat va fazilatlarini anglatuvchi tushuncha yuzaga keldi. Rim yurisprudensiyasidagi ma'lum ijtimoiy maqomga ega bo'lgan kishini ifodalovchi "persona" tushunchasi etimologiyasi ham lotin tiliga borib taqaladi.

"Shaxs" tushunchasining rus tilidagi muqobili - "lichnost" etimologiyasi "lichina" so'zi bilan bog'liq. Lichina qadimgi rus jangchilarining himoya vositasi bo'lgan shlemning yuz qismini ifodalagan. Har bir jangchi lichinasining turlicha bo'lgani ularni bir-biridan ajratish imkonini bergan. Shu boisdan ko'chma ma'noda "lichina" deganda o'z qiyofasiga ega kishilar tushunilgan. Keyinchalik bu ma'noda "lichnost" so'zi qo'llanila boshlandi, "lichina" esa unga taqlid qiluvchi kishini anglata boshlagan. Shuning uchun ham S. Ojegov va N.Shvedovalarning "Rus tilining izohli lug'atida" "lichina" so'zining ma'nolaridan biri "ikkiyuzlamachilik xulqi, yolg'on da'vo" ekanligi ta'kidlanadi.[2]

"Shaxs" va uning o'zga tillardagi muqobillari etimologiyasi tushuncha mazmunini to'liq ifodalab bermaydi, albatta. Lekin ular shaxs mazmuni, tarkibi, tiplari, shakllanishi jarayoni hamda rivojlanish determinatsiyalari haqidagi ilmiy mulohazalar uchun dastlabki nuqta vazifasini o'tashi mumkin.

Shaxs tipologiyasi haqidagi falsafiy qarashlar xilma-xil bo'lishi mumkin, lekin ko'pincha ular inson tabiati va uning jamiyat va madaniyat bilan aloqasi haqidagi tushunchalarga asoslanadi.

Masalan, antik falsafada Aristotel shaxsiyatning to'rt turini ajratib ko'rsatdi: xolerik, flegmatik, melanxolik va sangvenik. U har bir turning o'ziga xos xususiyatlari va moyilliklari borligiga ishongan, bu uning xatti-harakati va boshqalar bilan munosabatlarini belgilaydi.

O'rta asr falsafasida shaxs tipologiyasi diniy e'tiqodlar va gunoh tushunchasi bilan bog'liq edi. Masalan, Foma Akvinskiy ettita katta gunohni ajratib ko'rsatdi va har bir insonning o'ziga xos bo'lgan gunohlari bor, bu uning fe'l-atvori va xatti-harakatlarini aniqlay oladi, deb hisoblaydi.

Hozirgi zamonda shaxs tipologiyasi ilmiy izlanishlar va psixologik nazariyalar bilan bog'lanib qoldi. Masalan, Karl Yung uning xulq-atvori va boshqalar bilan munosabatlarini belgilaydigan turli xil shaxsiyat arxetiplarini aniqladi. U har bir insonning shaxsiyat turiga bog'liq bo'lgan o'ziga xos rivojlanish va o'zini o'zi anglash yo'li borligiga ishondi.

Shaxs tipologiyasining zamonaviy nazariyalari ham ilmiy tadqiqotlar va psixologik nazariyalarga asoslanadi. Masalan, Katta beshlik nazariyasi shaxsiyatning beshta asosiy

xususiyatini aniqlaydi: ekstraversiya, nevrotiklik, vijdonlilik, jozibadorlik va tajribaga ochiqlik. Bu xususiyatlar insonning turli vaziyatlardagi xulq-atvori va munosabatlarini aniqlay oladi.

Muhokama. Shaxs tipologiyasiga oid zamonaviy falsafiy qarashlar inson shaxsining xususiyatlarini aniqroq aniqlash imkonini beruvchi ilmiy tadqiqotlar va psixologik nazariyalarga asoslanadi.

Masalan, ekzistensializm falsafasi shaxsning asosiy xususiyatlari sifatida individuallik va tanlash erkinligini ajratib ko'rsatadi. Ekzistensialistlarning fikricha, har bir insonning o'ziga xos rivojlanish va o'zini o'zi anglash yo'li bor, bu uning tanlash erkinligi va o'z harakatlari uchun javobgarligiga bog'liq.

Postmodernizm falsafasi ham shaxs tipologiyasiga hissa qo'shib, shaxs shakllanishida madaniyat va ijtimoiy me'yorlarning rolini yoritib beradi. Postmodernistlarning fikricha, shaxs nafaqat individual tajriba, balki madaniy va ijtimoiy omillar bilan ham shakllanadi.

G'arb falsafasi ham ko'p yillar davomida shakllangan shaxs tipologiyasiga o'z qarashiga ega. G'arb falsafasida shaxs tipologiyasiga eng mashhur yondashuvlardan biri Karl Yung nazariyasidir.

Yung shaxsiyatning to'rtta asosiy turini aniqladi: ekstrovert, introvert, hissiyot va intuitiv. Shuningdek, u shaxsning erkak va ayol tomonlarini aks ettiruvchi "anima" va "animus" tushunchalarini ishlab chiqdi. Shaxs tipologiyasining yana bir mashhur yondashuvi "Katta beshlik" nazariyasi bo'lib, u beshta asosiy shaxsiy xususiyatni belgilaydi: ekstraversiya, nevrotiklik, vijdonlilik, vijdonlilik va tajribaga ochiqlik.

G'arb falsafasidagi shaxs tipologiyasiga har ikkala yondashuv ham individual shaxs xususiyatlarini va xulq-atvor va qaror qabul qilishga ta'sir qilishi mumkin bo'lgan psixologik xususiyatlarni hisobga oladi. Biroq Sharq falsafasidan farqli o'laroq, G'arb falsafasi shaxsning ma'naviy va kosmik jihatlariga unchalik ahamiyat bermaydi.

Shunday qilib, shaxs tipologiyasi haqidagi zamonaviy falsafiy qarashlar shaxs shakllanishiga ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan individual va ijtimoiy omillarni hisobga oladi. Shuningdek, ular shaxsning xususiyatlarini, uning jamiyat va madaniyatdagi rolini aniqroq aniqlash imkonini beradi. Shaxs tipologiyasi haqidagi falsafiy qarashlar xilma-xil bo'lishi va ma'lum bir falsafiy maktab yoki nazariyaga bog'liq bo'lishi mumkin. Biroq, ularning barchasi inson tabiatining o'ziga xos xususiyatlarini, uning jamiyat va madaniyat bilan aloqasini tushuntirishga harakat qiladi.

Shaxs haqidagi falsafiy fikrlar rivoji G'arbda turlicha xarakterga ega bo'ldi. G'arb falsafasida inson shaxsining ijtimoiy mohiyatini ifodalab berishga, uning asosiy xususiyatlarini aniqlashga intilindi. Masalan, Seneka shaxsning (personaning) to'rt asosiy xususiyatga egaligini ta'kidlaydi: u odam deb atalmish mavjudotga xos sifatlarni o'zida mujassam qiladi, muayyan xarakter tipiga moyil bo'ladi, aniq bir muhit ta'sirida istiqomat qiladi va o'z kasbi hamda turmush tarziga ega bo'ladi.[3:400]

G'arb falsafasida shaxs murakkab tushuncha bo'lib, odatda individuallik, o'z-o'zini anglash va iroda erkinligi bilan bog'liq. Shunday xususiyatlar bilan shaxsiyat G'arb talqiniga ko'ra, bizni boshqa odamlardan ajratib turadi va hayotimizni noyob qiladi.

Shaxs muammosi bilan birinchi bo'lib shug'ullangan faylasuflardan biri Suqrotidir. Uning ta'kidlashicha, shaxsiyat insonni noyob qiladi va har bir insonning o'ziga xos qiymati bor. Bundan tashqari, Sokrat shaxsiyat axloqiy qadriyatlar va axloqiy tamoyillar bilan bog'liq deb hisoblagan.

O'rta asrlarda individ bilan shaxs o'rtasida ma'lum tafovut mavjudligiga e'tibor berila boshlandi. Har bir inson individdir, biroq o'z sha'niga, qilmishlari uchun mas'uliyatga ega bo'lgan subyektgina shaxs darajasiga ko'tariladi. Jumladan, Foma Akvinskiy shaxsni butun tabiatdagi eng mukammal mavjudot deb ataydi. Uning fikriga ko'ra, o'zgalar tomonidan harakatga keltirilgan emas, o'z sa'y-harakatlarining xo'jayini bo'lgan kishigina shaxsdir.[4:37]

Qadimgi Rimda paydo bo'lgan "shaxs – siyosiy arbobdir", — degan xulosa o'rta asrlarda ayniqsa keng tarqaldi. Bu davrda shaxsni hokimiyatga ega bo'lgan siyosiy arboblari bilan qiyoslash, ularni ulug'lash, aslo xato qilmaydigan zot, deb hisoblash urf bo'ldi. (Bugungi kundagi "boshliq doimo haq" degan iboraning ildizi ham shu yerda bo'lsa kerak). Hatto Immanuel Kant ham o'z maqsadlariga erishish yo'llarini bilgan insongina shaxs bo'lib shakllanadi, deb hisoblar edi.

Renessans davrida shaxs haqidagi teosentrik qarashlar o'rnini antroposentrik talqin egalladi. Dante Alighieri, Francesco Petrarca, Pico della Mirandola kabi mutafakkirlarning asarlarida yorqin individuallikka ega bo'lgan, har tomonlama rivojlangan shaxs ulug'landi. Bu davrda o'ziga xos qobiliyat va iste'dodga ega bo'lgan, bunyodkorlikka, yaratuvchanlikka intilgan kishigina shaxs sifatida e'tirof etildi.

Yangi zamon falsafasida R.Dekart ta'limotining ta'siri o'laroq inson shaxsini ong bilan bog'lab tushuntirish urf bo'ldi. Masalan, G.Leybnis insonni vijdon shaxs darajasiga ko'taradi, deb hisoblasa,[5:89] J.Lokk o'zini anglab yetgan kishinigina shaxs deb biladi.[6] Shaxs haqidagi shunga o'xshash nuqtai nazarni I.Fixte, G.Gegel va nemis klassik falsafasining ko'plab boshqa namoyondalari qarashlarida ko'rish mumkin.Faqat K.Marksgina, ulardan farqli o'laroq, shaxsni ijtimoiy munosabatlar yig'indisi sifatida talqin qildi.[7] Shaxs muammosi bilan shug'ullangan faylasuf Rene Dekart fikricha shaxsiyat — bu bizning ongimizda biladigan narsa, deb hisoblagan. Dekartning ta'kidlashicha, inson tanadan mustaqil va o'limdan keyin ham mavjud bo'lishi mumkin.

Natijalar. XIX asrning oxiri – XX asrning boshlarida shaxs haqidagi falsafiy konsepsiya yangi g'oyalar bilan boyidi. Bu davrda maydonga chiqqan qator ta'limotlar o'zlarining shaxs haqidagi original mulohazalarini ilgari sura boshladilar. Masalan, pragmatizm tarafdorlari shaxsni insonning faqat o'ziga tegishli bo'lgan narsalarning (nafaqat o'z jismi va ruhiyati, balki uy-joyi, bolalari, do'stu-birodarlari, mulki, bankdagi hisobi va hokazolar) umumiy yakunini ifodalovchi tushuncha sifatida talqin qila boshladilar. Uning asoschilaridan biri Uilyam Jeyms shaxsni uch tarkibiy qismdan (jismoniy shaxs, ijtimoiy shaxs, ma'naviy shaxs) iborat, deb ta'kidladi.[8]

Neotomizm inson hayotining mazmunini Xudo bilan aloqadan izladi. Inson, deyiladi unda, iroda, ixtiyor va o'zga muhim fazilatlariga egaki, ular yordamida Xudoga o'xshashga intiladi. Neotomist Jak Mariten shaxsni aql bilan anglab bo'lmas sir, deb ataydi. Shaxs, deydi u, ruh kabi ilohiylikka ega substansiyadir. Shaxs – shunday bir olamki, uning sirlarini hatto farishtalarning g'ayritabiiy qudrati bilan ham bilib bo'lmaydi.[9]

Personalistlar klassik falsafadagi "gnoseologik subyektni" faol subyekt bilan almashtirish lozim, deb uqtirdilar. Yagona reallik – shaxsdir, ushbu asosiy ontologik kategoriyalarning negizni cheksiz ibtido – Xudodan izlamoq lozim. Ijtimoiy taraqqiyot esa turli kuchlar o'yinidan o'zga narsa emas. Shaxs va jamiyat hamisha bir birlariga nisbatan urush holatida turadilar, deyishadi personalistlar.[10]

Shaxs muammosi ayniqsa o'tgan asrning ikkinchi yarmida jahon falsafasida alohida o'rin tutgan ta'limot - ekzistensializm keng tahlil etildi. Inson qadri, uning takrorlanmasligi ekzistensialistlarning diqqat markazida turdi. Mazkur yo'nalishning yirik namoyondalari K.Yaspers, G.O.Marsel, J.P.Sartr asarlarida shaxs erkinligi va ixtiyori bilan bog'liq masalalar tadqiq qilindi. Shuningdek, Ekzistensializm va fenomenologiya kabi falsafiy ta'limotlarda shaxs ilmiy usullar bilan tushuntirib bo'lmaydigan mohiyat sifatida qaraladi. Bu borada izlanishlar olib borgan faylasuflar shaxsiyat bizni inson qiladigan narsa va u bizning his-tuyg'ularimiz, his-tuyg'ularimiz va hayotiy tajribalarimiz bilan bog'liqligini ta'kidlaydilar.

Yuqorida tilga olingan maktab va yo'nalishlar bilan bir qatorda o'tgan asrning o'nlab yirik mutafakkirlari ham shaxs nazariyasini yaratishga beqiyos hissa qo'shdilar. Ulardan biri — Zigmund Freyd shaxs mohiyatini ongsiz ravishda asoslangan instinktlardan izladi. Inson faoliyatining motivlarini aynan ana shu ongsizlikdan izlamoq lozim, deb ta'kidladi buyuk nemis olimi.[11]

Hozirgi zamonda shaxsning psixoanalitik konsepsiyasi rivojida Zigmund Freyd(1856-1939)ning xizmatlari ham beqiyosdir. Z.Freyd inson shaxsi tarkibining asosiy komponentlari, elementlarini aniqlab berishga, kishi xulq-atvori, xarakterining yuzaga kelishi sabablari, individ turmush tarzi prinsiplarining hosil bo'lishini tushuntirishga harakat qilgan.

Freydning psixoanaliz metodiga muvofiq, inson shaxsi uchta asosiy komponentdan:ug, ego, superegodan tashkil topadi. Ular birlashib bir butun inson shaxsini vujudga keltiradi.[12]

- ug-kishi tug'ilgan paytda mavjud bo'lgan barcha psixologik holatlar, instinkt(tug'ma his-tuyg'u)lar yig'indisidir. Shuning uchun ham ug-inson shaxsi tarkibidagi markaziy komponent sifatida inson tanasining ichki ehtiyojidan kelib chiqadi.

Inson shaxsi tarkibidagi eng muhim ikkinchi komponent- ego bilan ug birgalikda rivoji natijasida, inson asta-sekin o'zini taniy boshlaydi. Ego shaxsni jismoniy va ma'naviy sog'lomligi va xavfsizligini ta'minlaydi.

Shaxs tarkibidagi uchinchi muhim komponent-superego esa ego zaminida vujudga keladi. Ushbu komponent shaxs faoliyati va fikr-mulohazasining hakami, nazoratchisi sifatida shaxsdagi barcha axloqiy normalar, konstruksiyalar, xulq-atvor talablarini o'zida mujassamlashtiradi va ma'naviy-axloqiy taqiqlar qatlamini hosil qiladi.

Freyd fikriga ko'ra, superego uchta muhim funksiyalarni bajaradi. Bular vijdon, o'zini-o'zi kuzatish va turli ideallarni shakllantirishdir.

Avstriyalik psixiatr Alfred Adler esa shaxs faolligining asosini o'zgalardan ustun bo'lish uchun kurash tashkil etadi, deydi.[12] Shaxsning psixoanalitik konsepsiyasi taraqqiyotiga munosib hissa qo'shgan Alfred Adlarning shaxs nazariyasiga ko'ra, inson bisotida hamisha zo'rlikka moyillik kayfiyati mavjud bo'ladi. Xuddi shu kayfiyat shaxsni boshqa kishilardan ustun bo'lishga da'vat etadi.

Karl Yungning fikriga ko'ra, inson psixologiyasida individual ongsizlik bilan bir qatorda jamoaviy ongsizlik ham mavjud bo'lib, uning mazmunini boyitish — shaxs shakllanishi jarayonining maqsadini tashkil etadi.[14] Shaxsning psixoanalitik konsepsiyasini shakllantirishga munosib hissa qo'shgan mutafakkirlardan yana biri-Karl Yungdir. Yungning fikriga ko'ra inson shaxsining eng muhim xususiyati-uning butun diqqat-e'tibori tashqi va ichki olam bilan bo'lgan aloqadorlikni mustahkamlashga intilishidir. Yungning tushuntirishicha, har bir kishining psixologiyasi to'rt asosiy funksiyalarni bajaradi. Bular- fikrlash, sezish, his qilish, intuitsiyadir.

Insonning o'zi o'zligini anglashi — kishi bisotida mavjud bo'lgan barcha qobiliyatlari, iste'dodlari, malakalaridan, ya'ni unda mavjud bo'lgan imkoniyatlardan to'laroq foydalanish yo'llarini izlab topishga yordam beradi. A.Maslou "Inson tabiatining eng oliy intilishlari" (1971) asarida shaxsning o'zligini anglashga qaratilgan sakkizta yo'lini, ushbu murakkab jarayon tomon olib boruvchi inson xulq-atvorining sakkiz tipini aniqlab berdi. A.Maslou fikricha, o'zlikni anglash jarayonining eng muhim joyi-inson o'zining xatti-harakatlari uchun mas'uliyatni doimo his qilib turishidir.

Ikkinchi yondashuvni Dj. Feydimen va R.Freyger "inson imkoniyatlari harakati" deb atashadi.[12] Kaliforniyadagi Isalen instituti, Mayndagi milliy o'quv laboratoriyalari tomonidan qo'llab-quvvatlanayotgan bu harakat XX asr davomida shaxs strukturasini o'rganishda ayniqsa katta muvaffaqiyatlarga erishdi. Zigmund Freydning individual psixologiyasi, Vilgelm Rayxning tan psixologiyasi, Frederik Perlosning geshtalterapiyasi, Berros Fredrik Skinnerning radikal bixeviorizmi, Abraxam Maslouning o'z-o'zini faollashtirish ruhiyati shundan dalolat beradi.[10]

Insonning hayotdagi burchi va mas'uliyatini oshirish yo'llari, uslublarini izlab topish yordamida inson hayotining ma'nosi va mazmunini takomillashtirish g'oyasi haqidagi fikr-mulohazalar avstriyalik tadqiqotchi V.Frankl asarlarida uchraydi[11].

Amerikalik faylasuf olim, pragmatizm asoschilaridan biri Uilyam Djeym(1842-1910) fikriga ko'ra, shaxs-inson ongliligi tavsifidir. Inson ongliligi esa ikki muhim: bilangan va bilinishi zarur bo'lgan elementlardan tashkil topadi. Onglilikdagi bilib olingan element-"Shaxs", bilinishi zarur bo'lgan element-"Men"dir. Xuddi shuning uchun ham "Shaxs" va "Men" o'rtasidagi aloqadorlik mexanizmini bilib olish insonshunoslikning eng muhim muammolaridan biridir[18].

Djeym inson shaxsi deganda uning bisotidagi barcha o'ziniki deb hisoblangan narsalarning umumiy yig'indisini tushunadi[19:16-43].

U.Djeym "shaxs"ni keng ma'noda tahlil qilganda uni uch xil munosabatlar prizmasidan o'tkazib o'rganish zarur deydi. Bular:

- shaxsni vujudga keltirgan elementlar
- shaxs tufayli hosil bo'lgan his-tuyg'ular(o'zining o'ziga bergan bahosi)
- shaxs tufayli vujudga kelgan xatti-harakatlar(o'zi haqida, o'zini saqlab qolish haqida qayg'urish).

U.Djeym fikricha, shaxs tarkibini vujudga keltirgan elementlarni uch turkumga bo'lish lozim:

- jismoniy shaxs;
- ijtimoiy shaxs;
- ma'naviy shaxs;

Jismoniy shaxs-inson tanasi, o'sha tanaga kiydirilgan turli kiyim-kechak, oilaviy holati(otasi, onasi, xotini, bolalari, uy-joyi)ni tushunadi. Xuddi shu komponentlar yordamida insonda his-tuyg'u, o'ziga xos mehnat qilish xususiyatlari hosil bo'ladi.

Kishida mavjud bo'lgan fazilatlarni odam degan mavjudotning boshqa vakillari tomonidan tan olinishi-insonning ijtimoiy shaxs darajasiga ko'tarilganidan dalolat beradi. Bu darajaga ko'tarilish boshqalar ko'z o'ngida sodir bo'lib, shaxsdagi ijtimoiy fazilatlar atrof-muhitning unga ko'rsatgan ta'siriga bog'liq bo'ladi.

“Ma’naviy shaxs” tushunchasi U.Dжеймс fikriga ko’ra inson ongliligining holatini aniqlash maqsadida ishlatiladi. Bunday shaxs inson ongining ayrim tomonlarini, xususan ma’naviy qobiliyatlar va xususiyatlarni o’zida mujassamlashtiradi.

Xulosa. Shunday qilib, G’arb falsafasida shaxs individuallik, o’z-o’zini anglash va iroda erkinligi bilan bog’liq bo’lgan murakkab tushuncha sifatida qaraladi. G’arb falsafasiga ko’ra, shaxsiyat bizni noyob qiladi va bizni boshqa odamlardan ajratib turadi. Bu axloqiy qadriyatlar va axloqiy tamoyillar, shuningdek, bizning his-tuyg’ularimiz, his-tuyg’ularimiz va hayotiy tajribalarimiz bilan ham bog’liq.

Biroq, shu bilan bir qatorda G’arb falsafasida shaxsga ijtimoiy muhit, irsiy omillar va madaniy me’yorlar kabi obyektiv determinantlar ta’sir qilishi mumkin degan tushuncha ham mavjud.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Новая философская энциклопедия. В 4-томах./ Под ред. В.Степина и Г.Семигина. Том 2.- М.: Мысл, 2010.– С.400.
2. Ожегов С.И., Шведова Н.Ю. Толковый словарь русского языка. – М.: А ТЕМП, 2006.
3. Жеребцов С. Переживания личности в эпоху средневековья.// Психологический журнал, 2010, №2, 37 с.
4. Лейбнис Г. Опыты теодиции о благодати Божией, свободе человека и начале зла.// Сочинения в 4-х томах.Том 4.- М.: Мысл, 1989. – С.89.
5. Локк Ж. Опыт о человеческом разумении.// Сочинения в 3-х томах. Том 1. – М.: Мысл, 1985.
6. Маркс К. Тезисы о Феембахе.// Маркс К., Энгелс Ф. Сочинения. Том 42. – М.: Изд.Пол.лит., 1974.
7. Джеймс У. Психология. – М.: Академический проект, 2011.
8. Fecher Ch.A. The philosophy of S. Maritan. –New York,1969.
9. Проблема человека в современной философии.- М.: Наука, 1969. – С. 374.
10. Фрейд З. Психология бессознательного. – Спб.: Питер, 2010.
11. Адлер А. Практика и теория индивидуальной психологии. – М.: Прогресс, 1995.
12. Юнг К. Аналитическая психология. – М.: Клуб Касталия, 2016.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 5/7 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).